

STEPEN NAPLATE PRIHODA KOMUNALNIH PREDUZEĆA

Prilikom razmatranja položaja javnih komunalnih preduzeće, u više navrata je konstatovano da je nizak stepen naplate potraživanja jedan od najtežih problema sa kojima se praktično sva naša komunalna preduzeća suočavaju. Da bi ojačali argumentaciju uz zahteve KOMDEL-a upućene prema Vladi Republike Srbije, među članicama KOMDEL-a je, u skladu sa zaključkom donesenim na Upravnom odboru sprovedena jedna kraća anketa na koju se nažalost odazvalo samo dvadesetak članica.

Podatke o stepenu naplate u ovim gradovima prikazujemo u narednom pregledu uz napomenu da komunalna preduzeća iz obuhvaćenih gradova pružaju komunalne usluge za preko 1,6 miliona stanovnika, tako da je bez obzira na slabiji odziv na anketu, uzorak ipak reprezentativan.

Stepen naplate prihoda od usluga iznošenja smeća

Grad	31.12.2007.		30.09.2008.	
	Domaćinstva	Privreda	Domaćinstva	Privreda
1 Aleksinac	70 %	56 %	60 %	58 %
2 Bačka Palanka	59 %	83 %	59 %	83 %
3 Velika Plana	63 %	76 %	51 %	79 %
4 Vranje	70 %	52 %	65 %	39 %
5 Dimitrovgrad	37 %	18 %	39 %	19 %
6 Zernjanin	97 %	93 %	91 %	94 %
7 Kragujevac	57 %	69 %	48 %	57 %
8 Knjaževac	67 %	64 %	52 %	56 %
9 Niš	65 %	70 %	58 %	73 %
10 Novi Sad	77 %	70 %	69 %	71 %
11 Paraćin	55 %	76 %	40 %	74 %
12 Rača	33 %	33 %	51 %	51 %
13 Ruma	82 %	67 %	74 %	68 %
14 Smederevo	82 %	94 %	82 %	94 %
15 Sombor	91 %	87 %	91 %	92 %
16 Srbobran	75 %	76 %	79 %	53 %
17 Sr. Mitrovica	65 %	53 %	74 %	67 %
18 Titel	54 %	80 %	43 %	71 %
19 Čuprija	76 %	81 %	69 %	72 %
PROSEČNO	67 %	68 %	63 %	67 %

U proseku komunalna preduzeća od građana (domaćinstva) naplaćuju svega 67% prihoda, a sličan nivo naplate se ostvaruje i kada je reč o korisnicima komunalnih usluga iz redova pravnih lica (na kraju 2007. godine naplata je ostvarena sa 68%, a slično stanje zadržano je i u 2008. godini).

Pojedinačno posmatrano, među prikazanim gradovima, najbolja naplata je svakako u Somboru (91%), a ovaj nivo naplate se može oceniti i kao nivo koji se može porediti sa stepenom naplate iz država članica EU. Sa druge strane, u Dimitrovgradu i Rači je naplata

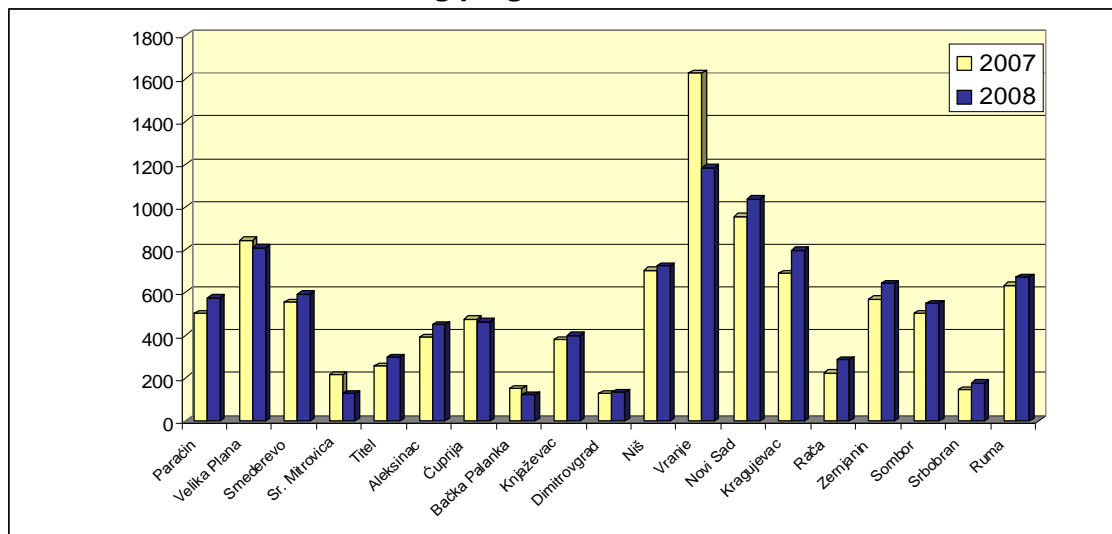
čak i za naše prilike katastrofalno niska, pošto u ovim gradovima dve trećine zarađenog prihoda ostaje trajno nenaplaćeno.

Nizak stepen naplate ugrožava ne samo tekuću likvidnost već i te kako može paralisati ukupno funkcionisanje naših komunalnih preduzeća. Problem je utoliko veći što slaba naplata nije jedini uzrok nelikvidnosti. Naime, pored loše naplate hroničnu nelikvidnost komunalnih preduzeća izaziva i nedovoljan nivo cena komunalnih usluga, ali i krajnje problematičan način utvrđivanja i preranog dospeća obaveze za PDV (obaveza se obračunava na fakturisanu a ne na naplaćenu realizaciju).

Ipak, može se reći da je slaba naplata najveći problem sa kojim se suočava naša komunalna privreda, a da drugi faktori (cene usluga i PDV) samo dodatno opterećuju inače veoma tešku poziciju u kojoj su komunalna preduzeća.

U narednom grafikonu pokazano je koliko novca u proseku svaki pojedini građanin iz obuhvaćenih gradova duguje komunalnom preduzeću.

Dug po glavi stanovnika

I ovde vidimo da postoje velike razlike između pojedinih gradova. Tako u Dimitrovgradu, Bačkoj Palanci i Srbobranu građani u proseku duguju manje od 200 dinara, ali je zato u proseku svaki Vranjanac svom komunalnom preduzeću dugovao više od 1.600 dinara.

Ukupan dug kod obuhvaćenih 19 preduzeća i to samo za po osnovu usluga iznošenja smeća iznosio je preko 863 miliona dinara (preko 10 miliona evra). Da je naplaćen, ovaj novac bi bio dovoljan da se nabavi preko 80 potpuno novih specijalnih kamiona za iznošenje smeća ili dovoljan da se izgrade dve regionalne sanitarne deponije, 5 transfer stanica sa linijom za separaciju i reciklažnim dvorištem, ili ...

Ovako, komunalnom preduzeću, umesto ulaganja i investiranja u funkciji poboljšanja kvantiteta i kvaliteta usluga, ostaje jedino da ova nenaplaćena potraživanja u poslovnim knjigama vode kao prihod čime samo veštački poboljšavaju rezultate poslovanja, ali im ujedno ostaje i obaveza da ovaj iznos u celini tretiraju kao osnovicu za obračun poreza na dodatnu vrednost.

Republički budžet, a posredno preko transfera prema opštinama i opštinski budžeti, od ovih 19 komunalnih preduzeća, po prikazanom osnovu prihodovali su skoro 70 miliona dinara. Za ovaj priliv novca u državnu kasu, može se reći da je iz ugla budžetske logike potpuno legalan i logičan izvor. Međutim, šire posmatrano, ekonomska logika jasno pokazuje da je taj budžetski priliv ostvaren potpuno nezasluženo i na štetu ne samo komunalnih preduzeća, već i svih korisnika komunalnih usluga.